

uložil mu dle §§ 1294, 1295, 1297, 1323 obč. zák. právem soud prvé stolice povinnost, by dal žalobci náhradou za spotřebovaný cukr stejné množství téhož druhu.

Čís. 2455.

Zrušil-li manžel svémocně manželské společenství, jest povinen, by odděleně žijící manželce poskytoval výživné v plném rozsahu §u 91 obč. zák., byť i manželka měla možnost výdělků.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, Rv I 1113/22.)

Rozsudkem ze dne 3. července 1919 uznán byl manžel povinným platiti výživné své sice nerozvedené, ale odloučeně žijící manželce. Ježto se příjmy manželovy zvětšily, žalovala ho v roce 1922 manželka o zvýšení výživného. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení věci po stránce právní shledává dovolán, v tom, že dle výroku odvolacího rozsudku na výši nároku manželky, když nesdílí společnou domácnost s manželem, nemá vlivu, že manželka může výdělečné schopnosti jinde zužitkovati; dle dovolatelova názoru manželka pro jich společnou domácnost ničeho nedělá, a není proto žalovaný povinen, jí hraditi veškeré potřeby, nýbrž má toliko dle svých sil jí na úhradu tu přispívati. Dovolání spočívá na nesprávném právním názoru: zákon ukládá manželu povinnost udržovati domácnost, z toho vyplývá proň povinnost vyživovati manželku. Manžel jest povinen bez ohledu na to, zda manželka má vlastní jmění čili nic, tedy nikoli toliko podpůrně, dle svých sil slušnou, t. j. jeho stavu přiměřenou výživu poskytovati. Toto právo manželky má sice z pravidla za předpoklad, že manželé žijí ve společné domácnosti, avšak dlužno je uznati i tam, kde společenství bylo manželem svémocně zrušeno, jak stalo se v tomto případě. Ostatně dle známých poměrů životních jsou přisouzené částky tak nízké, že se jimi nemohou uhraditi veškeré životní potřeby manželky, a jsou toliko příspěvkem k úhradě té, jenž jest výdělkové schopnosti žalovaného a ostatním jeho závazkům majetkovým, jak soud odvolací správně dovodil, přiměřený.

Čís. 2456.

K okolnosti, že smlouva přičí se válečným a poválečným zákonným předpisům o trestání lichvy, dlužno přihlédnouti i bez námítky strany.

Bylo-li zboží původně zasláno na prodatele (jeho speditera), nese kupitel nebezpečí dopravy teprve od té doby, kdy bylo zboží na něho překartováno.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, Rv I 1118/22.)

Žalující firma ve Velkém Březně objednala od žalované liberecké firmy knihovinu a zaplatila předem kupní cenu. Knihovina zaslána byla

z Krásna na Moravě na adresu speditera žalovaného v Ústí n. L., jenž zásilku překartoval na žalobkyni. Ježto klišovina došla ve stavu vadném, dala ji žalobkyně k dispozici a domáhala se vrácení kupní ceny. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Spornou klišovinu prodal výrobce Hugo A. v Krásně n. B. na Moravě obchodníku Martinu H-ovi v Chomutově; tento žalovanému Františku K-ovi, obchodníku v Liberci, a to 1 q za 590 Kč; K. prodal zboží žalobkyni za 750 Kč jeden q, a žalobkyně nabízela svým cestujícím Františkem W-em klišovinu ke koupi svým zákazníkům. Dle toho jde o vyložený řetězový obchod po rozumu Šu 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., neboť o tom nemůže býti pochybnosti, že klišovina slouží alespoň nepřímo k ukojení potřeb lidských a jest tudíž předmětem potřeby ve smyslu Šu 1 zmíněného zákona, a že alespoň František K., — ne-li také Martin H. a žalobkyně — se vsunul jako zbytečný a neprospěšný článek mezi výrobce a spotřebitele, čímž cena byla stupňována. Řetězový obchod jest zakázán a podroben trestu, a proto smlouva mezi žalovaným Františkem K-em a žalobkyní dle Šu 879 obč. zák. ničí. Z ničí smlouvy nemohou vzejíti žádná práva a žádné závazky, a dle zásad, vyslovených v §§ 1431 a násl. obč. zák., dlužno uvést vše v předešlý stav, t. j. žalobkyně může žádati, aby jí žalovaný vrátil kupní cenu napřed zaplacenou 37.500 Kč, proti tomu, že mu vrátí zboží, které mu také již v dubnu 1920 dala k dispozici, při čemž může zatím zůstatí stranou otázka, zda bylo dodáno zboží, odpovídající smlouvě čili nic. Již z tohoto důvodu jest opodstatněn výrok odvolacího soudu, jenž uložil žalovanému zaplacení 37.500 Kč. Nicotnost smlouvy nebyla sice žalobkyní výslovně namítána, ale judikatura nejvyššího soudu ustálila se již tak, že alespoň pokud jde o smlouvy proti válečným a poválečným zákazům, dlužno k nicotnosti z důvodů veřejného blaha hleděti i z povinnosti úřední. Ale i jinak hoví rozsudek odvolacího soudu zákonu. Lze připustiti, že Ústí n. L. nebylo splništěm, neboť tento předpoklad odvolacího soudu nemá opory ve zjištěném ději; ovšem ale nebylo splništěm ani Krásno, jak žalovaný se domnívá. Výslovně Krásno jako splniště umluveno nebylo, a že zboží v době, kdy smlouva byla uzavřena, leželo v Krásně, bylo by dle čl. 324 odstavec druhý a 342 odstavec druhý obch. zák. mělo význam pro určení splniště jen tehdy, kdyby žalobkyně byla o tom věděla, což zjištěno není. Že byla klišovina koupena za 750 Kč jeden q ze stanice továrního skladu, znamenalo, jak správně vyložil soud odvolací, jen tolik, že dovozně z tohoto místa šlo na vrub žalobkyně (kupitelky). To plyne zřejmě též z dopisu žalovaného ze dne 18. dubna 1920, v němž tento proti stížnosti žalobkyně na přílišnou výši dovozného poukazuje k tomu, že žalobkyně koupila od něho z továrního skladu a také on koupil z továrny. Než okolnost, že splništěm nebylo ani Krásno, ani Ústí n. L., nýbrž že platí v té příčině všeobecná ustanovení čl. 324 a 342 obch. zák., nemá zde

rozhodujícího významu. Jde spíše o to, kdo nese škodu, která vznikla zkázou zboží, jež, jak zjištěno, bylo v Krásně odevzdáno dráze k dopravě ve stavu bezvadném (pevném a krajitelném), do Velkého Března však došlo zkažené. Tvrzení žalovaného, že se ve Velkém Březně teprve zkazilo, odporuje skutkovému zjištění prvního soudu, spočívajícímu na výpovědích znaleckého svědka a svědků. Dle čl. 345 obch. zák. nese ovšem kupitel nebezpečí dopravy, bylo-li zboží odevzdáno spediterovi nebo povozníkovi, a bylo by lze tvrditi, že také v tomto případě žalobkyně jakožto kupitelka nesla nebezpečí železniční dopravy z Krásna, kdyby v Krásně zboží pro ni dráze k dopravě bylo odevzdáno bývalo. To se však nestalo. Z Krásna bylo zboží zasláno spediteru žalovaného do Ústí n. L., tedy vpravdě *ž a l o v a n é m u*, nikoli žalobkyni, ležícího na jiné trati železniční, než Velké Březno — ne Krásné Březno, — jež, jak se zdá, odvolací soud má na mysli, — na druhém břehu Labe a proto šla doprava z Krásna do Ústí n. L. na nebezpečí *ž a l o v a n é h o* jakožto kupitele. Teprve tím, že spediter žalovaného v Ústí n. L. překartoval zboží na žalobkyni, t. j. vyhotovil nové nákladní listy, svědčící žalobkyni a odevzdal je dráze, předal jí jménem žalovaného zboží k dopravě na žalobkyni, a teprve od toho okamžiku nesla žalobkyně nebezpečí dopravy dle čl. 345 obch. zák. Bylo proto na *ž a l o v a n é m*, aby dokázal, že v Ústí n. L. bylo zboží v bezvadném stavu odevzdáno dráze k dopravě pro žalobkyni do Velkého Března. Tohoto důkazu však žalovaný neprovedl, jak správně uvedl soud odvolací. Marně snaží se dovolatel vyvoditi opak z výpovědi svědka Václava U-a, kdyžtž tento výslovně potvrdil, že zboží *v ů b e c n e v i d ě l* a že jen železniční zřizenci mohli by podati vysvětlení o tom, v jakém stavu bylo zboží při překládání v Ústí n. L. Ani z dopisů žalobkyně nelze odvoditi, že klišovina došla do Velkého Března ve stavu dobrém a vzorku odpovídajícím, kdyžtž žalobkyně ihned dne 16. dubna 1920, kdy zboží došlo, telegraficky vytýkala žalovanému, že zboží jest úplně vodnaté a vytéká z beden, kdežto vzorek byl pevný a krajitelný. Právem pozastavila tudíž žalobkyně došlé zboží a dala je žalovanému k dispozici, a také z toho důvodu může se domáhati vrácení kupní ceny.

Čís. 2457.

Změnou vlastnictví k zadržovaným věcem nezaniká nabyté již právo zadržovací.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, Rv I 1145/22.)

Žalobě o vydání látky bylo vyhověno *s o u d y v š e c h t ř í s t o - l i c*, *N e j v y š š í m s o u d e m* mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Odvolací soud uznal tak jako první soud dle žalobní žádosti a odsoudil žalovanou firmu k vydání 6 kusů vlněné látky zvané doskin, které žalovaná převzala od firmy K. a A. k barvení a apretuře a nepřiznal jí zadržovacího práva k uvedeným věcem ze dvou důvodů: předně, protože